

MAGYAR KÖZLÖNY

A MAGYAR NÉPKÖZTÁRSASÁG HIVATALOS LAPJA

TARTALOMJEGYZEK

Szám	T á r g y	Köz- igazgatási rendszer
56/1951. (II. 27.) M. T.	Személyi rész. Az újítási ügyek intézésének egységes szabályozásáról. Legfelsőbb Bíróság Elvi tanácsának határozatai	9.054

Személyi rész

A Népköztársaság Elnöki Tanácsa dr. Jánosi Ferencet, a népművelési miniszter első helyettesét, tartalékos ezredest, a honvédség tartalékos állományában 1951. évi február hó 1-ével tartalékos vezérőrnaggyá előlépteti.

Kelt Budapesten, 1951. évi február hó 24. napján.

Rónai Sándor s. k.,
a Népköztársaság
Elnöki Tanácsának
elnöke.

Szabó Piroska s. k.,
a Népköztársaság
Elnöki Tanácsának
titkára.

Minisztertanácsi rendelet

A Magyar Népköztársaság minisztertanácsának 56/1951. (II. 27.) M. T. számú rendelete

az újítási ügyek intézésének
egységes szabályozásáról.

(Közigazgatási rendszám: 9.054.)

I. FEJEZET.

Az újítás fogalma és díjazása.

Az újítás fogalma.

1. §.

(1) Újítás minden javaslat, amelynek megvalósítása a népgazdaság részére valamilyen gazdasági vagy egyéb hasznos eredménnyel jár.

(2) Az újítás lehet:

- műszaki tökéletesítés,
- termelési észszerűsítés,
- ügyviteli (adminisztratív) észszerűsítés.

(3) Műszaki tökéletesítés az olyan újítás, amely termelési eszköz, termék, vagy termelési eljárás műszaki megváltoztatására, illetőleg új termelési eszköz, termék, vagy termelési eljárás bevezetésére irányul. A műszaki tökéletesítés lehet találmány is. A találmányok ügyeinek intézését külön jogszabály rendezi.

(4) Az olyan javaslatot, amely valamely természeti kincs vagy anyag nem ismert felhasználására irányul, vagy annak új lelőhelyét jelöli meg, műszaki tökéletesítésként kell kezelni.

(5) Termelési észszerűsítés az olyan javaslat, amely meglévő termelő eszközök (épületek, anyagok stb.) jobb kihasználását teszi lehetővé, anélkül, hogy akár azoknak, akár az előállított terméknek a szerkezetét, vagy az előállítás műszaki formáját megváltoztatná, illetőleg tökéletesítené (pl. gépek elhelyezésének célszerű megváltoztatása, munkaműveletek sorrendjének megváltoztatása, azok műszaki jellegének megváltoztatása nélkül; méretek megváltoztatása — az anyag megváltoztatása nélkül — anyagmegtakarítás céljából; belső szállítási utak megrovidítése stb.).

(6) Ügyviteli észszerűsítés minden olyan, az államigazgatás vagy vállalati igazgatás ügyvitelére vonatkozó javaslat, amelynek megvalósítása akár országosan, akár helyi viszonylatban gazdasági vagy egyéb hasznos eredménnyel jár, az ügyintézkést gyorsabbá, pontosabbá, vagy egyszerűbbé teszi.

(7) Az újítástól csak viszonylagos újdonság követelhető. A viszonylagos újdonság abban áll, hogy a javasolt elgondolást a javaslat megvalósításának helyén, a javaslattétel időpontjában nem alkalmazták és alkalmazását bizonyítható módon nem is

tervezik. Újítás lehet olyan javaslat is, amely a szakirodalomban (könyv, folyóirat, szabadalmi leírás stb.) megjelent közleményen alapul.

(8) Nem újítás valamely megoldandó kérdésnek a felvetése vagy valamely feladat pusztán kitűzése; újítás csak az olyan javaslat, amely legalább elvileg a kitűzött feladat megoldásának eszközét és módját tartalmazza.

(9) A műszaki tökéletesítések és termelési észszerősítések intézését a rendelet I—IV. fejezeteinek további részei, az ügyviteli észszerősítések ügyeinek intézését pedig az V. fejezet rendelkezései szabályozzák.

Az újítások díjazása.

2. §.

(1) Az újítót javaslatának elfogadása és megvalósítása esetén a jelen rendeletben megállapított szabályok szerint díjazni kell.

(2) Ha az újítás szerzője több személy (brigád, vagy egyéb munkaközösség stb.), az őket megillető díjazást a javaslat kidolgozásában való részvételük arányában kell közöttük felosztani. Az újítás társszerzői megállapodhatnak abban, hogy az újítási díjban milyen arányban részesednek. Ezt a megállapodást az újítási bizottság, valamelyik érdekelt kívánságára, indokolt esetben módosíthatja.

(3) Ha az újítást valamely társadalmi szerv (pl. társadalmi egycsület, vagy annak kebelén belül működő munkaközösség) javasolja az újítási díj felett a társadalmi szerv rendelkezik oly módon, hogy a díj egy részét a javaslat kidolgozásában elsősorban résztvevők között ő osztja el, a fennmaradó részt pedig saját céljaira fordítja.

Az újítás díjazásának alapja.

3. §.

(1) Az újítás díjazásának alapja eltérő aszerint, hogy az újítás:

a) pénzben közvetlenül kifejezhető gazdasági eredménnyel, vagy

b) pénzben közvetlenül ki nem fejezhető hasznos eredménnyel jár.

(2) Ha az újítás pénzben közvetlenül kifejezhető gazdasági eredménnyel jár, az újítási díjat az újítás megvalósításától számított első év gazdasági eredménye alapján kell megállapítani. Az újítást abban az időpontban kell megvalósítottnak tekinteni, amikor a javasolt megoldást a megvalósítás helyén már üzemszerűen alkalmazták. Azt a kér-

dést, hogy az újítást üzemszerűen alkalmazták-e, vita esetén az illetékes miniszter dönti el.

(3) Ha az újítás megvalósítása pénzben közvetlenül ki nem fejezhető hasznos eredménnyel jár (valamely cikk minőségének vagy a dolgozók munkafeltételeinek javítása stb.), vagy ha a gazdasági eredmény pénzben kifejezhető ugyan, de az újítás más irányú jelentőségével nem áll arányban (pl. új tudományos műszer feltalálása vagy fontos, de csak kis mennyiségben felhasznált új vegyszer előállítása; kisebb módosítás nagy mennyiségben előállított cikkeknel), az újítónak járó díj összegét az összes körülmények mérlegelésével kell megállapítani.

A gazdasági eredmény megállapítása.

4. §.

(1) A gazdasági eredmény megállapítására vonatkozó részletes irányelveket az Országos Találmányi Hivatal állapítja meg.

(2) Az újító jogosult a díjazás mértékének alapjául szolgáló gazdasági eredményre vonatkozó számításokat bármikor megtekinteni, kivéve, ha az honvédelmi, illetőleg az Országos Találmányi Hivatal megítélése szerint fontos népgazdasági érdeket sért.

Az újítási díj mértéke.

5. §.

(1) A műszaki tökéletesítés után járó díj mértéke a megvalósítástól számított 1 év alatt elért, pénzben közvetlenül kifejezhető gazdasági eredmény

első 5.000 Ft-ja után 10%,
a következő 5.000—20.000 Ft-ig terjedő része után 8%,

a következő 20.000—100.000 Ft-ig terjedő része után 5%,

a következő 100.000—1 millió Ft-ig terjedő része után 3%,

az 1 millió Ft-on felüli része után pedig 2%.

(Példa: Valamely újítás évi gazdasági eredménye 30.000 Ft. A díjazás az első 5.000 Ft után 500 Ft, az 5.000—20.000 Ft-ig terjedő rész után 1.200 Ft, a 20.000—30.000 Ft-ig terjedő része után 500 Ft. Összesen fizetendő 2.200 Ft.)

(2) A termelési észszerősítés után az (1) bekezdésben meghatározott díjnak a fele jár.

(3) Ha az (1) és (2) bekezdésekben foglalt szabá-

lyok szerint kiszámított díj az 50 Ft-ot nem érne el, azt 50 Ft-ra kell kiegészíteni.

(4) Ha az újítást az első megvalósítástól számított egy éven belül az újító javaslatára vagy tapasztalatcsere útján, vagy olyan személy javaslatára, akinek az újítás megvalósítása nem munkaköréből folyó kötelessége, másutt is megvalósítják, valamennyi átvevő vállalat (közületi szerv) külön újítási díjat köteles fizetni az alábbi szabályok szerint:

a) az újítónak a teljes újítói díj 60 %-a,

b) az átvételt javasló személynek pedig — az újítót megillető 60 %-on felül — az újítási díj 25 %-a jár.

(5) Ha az újítást az első megvalósítástól számított egy év után bárkinek a javaslatára veszi át a vállalat (közületi szerv) a javaslattevőnek — az olyan személyek kivételével, akiknek az újítás megvalósítása munkakörükéből folyó kötelességük — a jelen rendelet alapján járó újítási díj 10 %-át kell kifizetni.

(6) Ugyanazért az újításért a szerzőnek (szerzőknek) bármilyen címen kifizethető juttatások összege, műszaki tökéletesítésnél a 100.000 Ft-ot, termelési észszerűsítésnél pedig az 50.000 Ft-ot nem haladhatja meg.

(7) Ha az újítási javaslat olyan természetű, hogy annak előterjesztése legalább részben a javaslattevő munkaköréhez tartozik és a munkakörét jól ellátó dolgozóól kötelességszerűen elvárható, az (1) és (2) bekezdés értelmében járó újítási díj leszállítható, az 50 %-nál nagyobb leszállítás azonban csak akkor hajtható végre, ha a közvetlen felettes újítási szerv ahhoz hozzájárul.

(8) Ha az újítási javaslat vagy annak egy része jellegénél fogva az újításoknak az 1. § (2) bekezdésében felsorolt csoportjai közül több csoportba tartozik, a javaslatot a magasabb díjazást biztosító csoportba tartozó újításként kell kezelni és díjazni. Az ilyen javaslat két címen — tehát pl. mint műszaki tökéletesítés és külön mint termelési észszerűsítés — nem díjazható.

Újítási díj folyósítása.

6. §.

(1) Ha az újítás megvalósítása után a teljes gazdasági eredmény nyomban jelentkezik, az újítási díjat — az esetleges felülvizsgálat után — azonnal egy összegben ki kell fizetni.

(2) Ha az újítás megvalósítása után a teljes gazdasági eredmény nyomban nem jelentkezik, a várható gazdasági eredmény alapján:

a) a 200 Ft-nál nem nagyobb újítási díjat teljes egészében, a magasabb összegű újítási díjnak pedig 25 %-át — de legalább 200 és legfeljebb 500 Ft-ot — a vállalat (közületi szerv) vezetője az újítási díjat megállapító határozat elfogadása, illetőleg jóváhagyása után haladéktalanul folyósítani köteles;

b) a kifizetett összeget az újítási díj 50 %-ára akkor kell kiegészíteni, amikor az újítással ténylegesen elért gazdasági eredmény a megállapított díj kétszeresét már elérte.

A megvalósítás megkezdésétől számított egy év elteltevel a már kifizetett díjat egy hónapon belül ki kell egészíteni az év folyamán ténylegesen elért gazdasági eredmény alapján kiszámított díjazásra.

(3) A pénzben közvetlenül ki nem fejezhető hasznos eredménnyel, vagy a másirányú jelentőségével nem arányos, gazdasági eredménnyel járó újítás esetén a díj 50 %-át az újítás megvalósításától számított két héten belül, 50 %-át pedig további három hónapon belül akkor kell kifizetni, amikor a gyakorlati tapasztalat szerint az újítástól várt hasznos eredmény már bekövetkezett.

(4) Ha az újítás elfogadásától számított egy éven belül nem valósítható meg, a díjat csak az újítás megvalósítása után kell kifizetni. Az újítás elfogadása után az Országos Találmányi Hivatal ebben az esetben is kifizeti a valószínű díjazás legfeljebb 25 %-át, nagyjelentőségű újítás esetén, ha

a) a vállalat (közületi szerv) véleménye szerint az újítás az elfogadástól számított öt éven belül megvalósítható és

b) az illetékes miniszter a Műszaki Fejlesztési Hivatallal egyetértésben ezt a véleményt magáévá teszi.

(5) Ha az újítás gazdasági eredménye a megvalósítástól számított egy éven belül előreláthatóan nem állapítható meg, az újítás elfogadása után a valószínű díjazás legfeljebb 25 %-át az Országos Találmányi Hivatal kifizeti, nagyjelentőségű újítás esetén, ha

a) a vállalat (közületi szerv) véleménye szerint a gazdasági eredmény a megvalósítástól számított öt éven belül megállapítható és

b) az illetékes miniszter a Műszaki Fejlesztési Hivatallal egyetértésben ezt a véleményt magáévá teszi.

Ha a gazdasági eredmény az újítás megvalósításától számított három év letelte után sem állapítható meg, a díjazás hátralévő részét az összes körülmények mérlegelésével kell megállapítani.

(6) A helytelenül kifizetett újítási díjat vissza kell fizetni, kivéve, ha az újító jóhiszeműsége kétséget kizáróan megállapítható. Ez a szabály nem érinti a helytelen kifizetést okozó személy felelősségét.

Újítási díj kifizetési kötelezettsége.

7. §.

(1) Az újítónak járó díjat az a vállalat (közületi szerv) köteles kifizetni, amely az újítást megvalósítja.

(2) Ha az újítás megvalósítása révén elért gazdasági vagy egyéb hasznos eredmény nem az újítási díj kifizetésére kötelezett vállalat (közületi szerv) javára szolgál, a kifizető jogosult az újítási díjat arra hárítani, akinek javára az újítást megvalósították, ha az újítás elfogadásától számított 8 napon belül ezt közli. A megvalósító az újítási díjat áthárítás esetében is a 6. §-ban megállapított határidőkön belül köteles folyósítani. Ha az újítási díj áthárítása bármely okból nem lehetséges, az újítási díjat az Országos Találmányi Hivatal fizeti ki.

(3) Ha a népgazdasági terv keretében végzett beruházás lebonyolítása során valósítanak meg olyan újítást, amelynek gazdasági eredménye nem a megvalósító üzemnél hanem a beruházónál jelentkezik, az újítónak járó díjat a hitelkeretből elért megtakarítás terhére egy összegben kell elszámolni. Az ilyen újítások után járó díjat nem az egy évre eső amortizációs részlet, hanem az újítás révén elért megtakarítás 30%-ának alapulvételel kell kiszámítani. A Beruházási Bank a beruházási egységként 50.000 Ft-ot meghaladó újítási díjat csak az Országos Tervhivatal elnökének előzetes engedélye alapján folyósíthatja. A folyósítás részletes szabályait az Országos Tervhivatal elnöke állapítja meg. Beruházási újítás az olyan javaslat, melynek megvalósítása a beruházást részben, vagy egészben felcserélté teszi.

Az újító normája.

8. §.

(1) Az újító normáját az újítás bevezetésétől számított hat hónapig, az újítást önként átvevőkét pedig az újítás átvételétől számított három hóna-

pig nem szabad megváltoztatni. Ebből a szempontból az újítás bevezetésének az az időpont tekintendő, amikor az újító, illetve az újítást átvevő az újítást alkalmazásba vette.

(2) Abban az esetben, ha az újítás átvételét a vállalat (közületi szerv) vezetője rendeli el, mind azok részére, akik az újítást utasításra veszik át, új normát kell megállapítani.

(3) Amennyiben az újítás átvételéhez begyakorlási időre van szükség, az új módszer begyakorlásához szükséges időtől függően, a vállalat (közületi szerv) vezetője esetenként előre meghatározott mértékben és időre, begyakorlási pótléket engedélyezhet.

Az újítási díjak köztehermentessége.

9. §.

(1) Az újítási díjak, jutalmak és az államnak felajánlott találmányok után járó díjak adó- és illetékmentesek.

(2) Az újítási javaslatok előterjesztésével kapcsolatos minden beadvány illetékmentes.

(3) Az (1) és (2) bekezdésben meghatározott kezdezmények nem vonatkoznak az újító által szabadalom engedélyezése iránt előterjesztett kérelemre, valamint a feltalálónak a szabadalommal védett találmányából származó jövedelmére.

II. FEJEZET.

Szervezeti szabályok.

Újítási szervek.

10. §.

(1) Az újítással kapcsolatos ügyeket a következő szervek intézik:

- a) a Műszaki Fejlesztési Hivatal,
- b) az Országos Találmányi Hivatal,
- c) a miniszterek és a minisztériumok újítási osztályai (csoportjai, előadói), illetőleg újítási döntőbizottságai,
- d) a minisztériumi termelési (gazdasági) főosztályok újítási bizottságai és újítási megbízottjai,
- e) az állami vállalatok irányító szerveinek 1950: 32. tvr. 4. §.) újítási bizottságai és újítási megbízottjai.
- f) a vállalatok és közületi szervek újítási bizottságai és újítási megbízottjai.

(2) Az újítási előadók és újítási megbízottak a munkakörön kívül más teendőikkel csak annyiban bízhatók meg, amennyiben az újítási ügyek ellátása erre időt enged.

(3) Az állami vállalatok és az állami költségvetésből gazdálkodó szervek a Műszaki Fejlesztési Hivatal, Országos Találmányi Hivatal, vagy az illetékes minisztérium megkeresésére újítási ügyekben kötelesek díjtalanul szakvéleményt adni.

A Műszaki Fejlesztési Hivatalnak és az Országos Találmányi Hivatalnak az újításokkal kapcsolatos feladatai.

11. §.

(1) A Műszaki Fejlesztési Hivatal

a) biztosítja — a műszaki fejlesztési tervek útján — az újító és sztahanovista mozgalom eredményeinek gyakorlatbavételét;

b) biztosítja az országos jelentőségű újítások kidolgozását és kötelezően előírja azok bevezetését (34. §.);

c) ellátja a műszaki tapasztalatcsere irányítását.

(2) Az Országos Találmányi Hivatal

a) elősegíti az újítási és sztahanovista mozgalom fejlődését;

b) dönt abban a kérdésben, hogy valamely újítás találmány-e;

c) ellenőrzi az újítási szervek működését és fennakadás esetén az intézkedésre hiyatott szervnek jelentést, illetőleg javaslatot tesz.

(3) Az újításokkal kapcsolatos elvi kérdések és több minisztériumot érintő viták eldöntésére az Országos Találmányi Hivatalban döntőbizottságot kell szervezni. A döntőbizottság elé csak olyan ügyek hozhatók, amelyek elvi eldöntését valamelyik miniszter szükségesnek tartja. A döntőbizottság elvi határozatai valamennyi újítási szerve nézve kötelezőek.

A miniszterek és a minisztériumok újítási feladatköre.

12. §.

(1) A népgazdaság és az államigazgatás egyes ágazataiban az újítási ügyek irányítása és ellenőrzése az illetékes miniszter feladata. A 25.000 Ft-ot meghaladó újítási díj összegét a miniszter az Országos Találmányi Hivatallal egyetértésben állapítja meg.

(2) A minisztérium irányítása alatt működő közületi szervek (közületi vállalatok) újítási szerveinek irányítására és az újítási ügyintézés összefogására minden gazdasági minisztériumban újítási osztályt, a nem gazdasági jellegű minisztériumokban pedig — a szükséghez képest — vagy újítási csoportot kell szervezni, vagy újítási előadót kell kijelölni. Azokban a minisztériumokban, amelyeknél műszaki fejlesztési főosztály (osztály) működik, az újítási osztályt ennek keretében kell megszervezni.

(3) A miniszterek a népgazdaságnak és az államigazgatásnak az irányításuk alatt álló ágában az újítási ügyek intézését az Országos Tervhivatal elnökével egyetértően rendelettel szabályozzák.

(4) A minisztérium hatáskörébe tartozó újítási ügyek intézése során felmerült elvi kérdések eldöntésére a minisztérium újítási osztályain (csoportjainál) újítási döntőbizottságot kell szervezni. Azokban a minisztériumokban, amelyekben újítási döntőbizottság nem működik, ennek feladatait a minisztérium újítási osztálya (csoportja) látja el.

(5) A minisztériumi döntőbizottságok tárgyalásaira az Országos Találmányi Hivatal kiküldöttjét tanácskozási joggal meg kell hívni. A kiküldött felszólalására a több népgazdasági, illetőleg államigazgatási ágat érintő elvi kérdéseket döntés végett az Országos Találmányi Hivatal döntőbizottsága elé kell vinni.

A minisztériumi termelési (gazdasági) főosztályok újítási szervei.

13. §.

(1) A minisztériumok minden termelési (gazdasági) főosztályán újítási bizottságot kell szervezni és újítási megbízottat kell kijelölni.

(2) Az újítási bizottság elnökét és egy, szükség esetén két tagját a miniszter jelöli ki. A bizottság másik tagját (tagjait) az érdekelt szakszervezet küldi ki.

(3) A termelési főosztály újítási bizottsága

a) másodfokon határoz a főosztályhoz tartozó irányító szervek és közvetlenül a főosztály alá rendelt vállalatok újítási ügyeiben;

b) elbírálja az ügykörébe tartozó és az Országos Találmányi Hivatal által hozzá áttett újítási javaslatokat;

c) irányítja a főosztály alá rendelt szakmai ágazatban (ágazatokban) működő kísérleti műhelyek-

ben és az e célra kijelölt üzemekben folyó kísérleteket;

d) megállapítja a 10.000 Ft-ot meghaladó, de 25.000 Ft-ot meg nem haladó újitási díj összegét.

(4) A termelési főosztály újitási megbízottja

a) irányítja, szervezi és ellenőrzi az alárendelt újitási szervek munkáját;

b) előkészíti a termelési főosztály újitási bizottsága elé kerülő ügyeket;

c) gondoskodik a termelési főosztály alá tartozó központok és a közvetlenül a főosztály alá rendelt vállalatok újitási bizottsági tagjainak kiküldéséről;

d) vezeti az újitási naplót;

e) saját és az újitási bizottság működéséről havonta összefoglaló jelentést készít a főosztály vezetője és a minisztérium újitási osztálya (csoportja, előadója) számára.

Ahol ilyen van, az újitási megbízott a termelési főosztály műszaki osztályán működik.

(5) A termelési főosztály újitási szervei közvetlenül a főosztály alá rendelt vállalatok ügyeiben ellátják az irányító szerv újitási szerveinek feladatát.

Az állami vállalatokat irányító szervek újitási szervei.

14. §.

(1) Az állami vállalatok irányító szerveinek (ipari, kereskedelmi stb. központ, nagyobb vállalat, egyesülés, megyei tanács) újitási szervei az újitási bizottság és az újitási megbízott.

(2) Az újitási bizottság elnökét az irányító szerv vezetője, egy-egy tagját pedig a felettes újitási szerv újitási bizottsága és az érdekelt szakszervezet küldik ki.

(3) Az irányító szerv újitási bizottsága:

a) határoz az újitási megbízott által előterjesztett javaslatok felől;

b) megállapítja az 5.000 Ft-ot meghaladó, de 10.000 Ft-ot meg nem haladó újitási díj összegét;

c) dönt az előreláthatóan 10.000 Ft-ot meghaladó költséggel járó újitási kísérletek szükségességéről;

d) másodfokon határoz az irányító szerv alá tartozó vállalatok újitási ügyeiben.

(4) Az újitási bizottság határozata az irányító szerv vezetője, vagy helyettese jóváhagyásával válik hatályossá. Ha az irányító szerv vezetője a határozat közzétételétől számított 8 napon belül nem

nyilatkozik, a határozatot jóváhagyottnak kell tekinteni. A jóváhagyás megtagadása esetében a határozatot 8 napon belül a felettes újitási szerv újitási bizottságához kell felterjeszteni.

(5) Az irányító szerv újitási megbízottja

a) irányítja, szervezi és ellenőrzi a vállalatok újitási tevékenységét, az újitó csoportok szervezését és a tapasztalatcserét;

b) előkészíti az irányító szerv újitási bizottsága elé tartozó ügyeket;

c) nyilvántartja az újitómozgalom eredményeit;

d) gondoskodik a vállalati újitási bizottságok tagjainak kiküldéséről.

e) vezeti az újitási naplót.

Ahol ilyen van, az újitási megbízott az irányító szerv műszaki osztályán működik.

(6) Az újitási megbízott saját és az újitási bizottság működéséről és az újitási mozgalom eredményeiről havonta összefoglaló jelentést tesz a vezetőnek és a felettes újitási szervnek.

A vállalatok újitási szervei.

15. §.

(1) Minden olyan vállalatnál, ahol a munkavállalók száma a húsz főt eléri, újitási bizottságot kell szervezni és újitási megbízottat kell kijelölni.

(2) A vállalati újitási bizottság elnöke a vállalat vezető által kijelölt személy; tagjai az irányító szerv kötelékébe tartozó vállalatoknál az irányító szerv, a minisztérium alá rendelt vállalatoknál pedig a minisztérium és a helyi szakszervezeti csoport által kijelölt személy. A bizottság tagjaiul olyan személyeket kell kijelölni, akik ezt a feladatot állandóan el tudják látni.

(3) Az újitási bizottság a szükséghez képest, de havonta legalább egyszer, olyan üzemben pedig, amelyben a munkavállalók száma az 1000 főt eléri, legalább kétszer, lehetőség szerint a hónap meghatározott napjain ülészik. A bizottság az ülésen szakértőket hallgathat meg. Az ülésről jegyzőkönyvet kell felvenni.

(4) Az újitási bizottság határozata a vállalat vezetőjének, vagy helyettesének jóváhagyásával válik hatályossá. Ha a vállalat vezetője a határozat közzétételétől számított 8 napon belül nem nyilatkozik, a határozatot jóváhagyottnak kell tekinteni. A jóváhagyás megtagadása esetében a határozatot további 8 napon belül a közvetlen felettes újitási bizottsághoz kell felterjeszteni.

(5) A vállalati újítási megbízottat a vállalat vezetője jelöli ki és a vállalat műszaki fejlesztési — ennek hiányában műszaki — osztályának keretében, minden esetben a vállalat műszaki vezetőjének irányítása alatt működik.

(6) A vállalat újítási bizottsága

a) határoz a vállalat újítási megbízottja által előterjesztett javaslatok felől;

b) felülvizsgálja a gazdasági eredményre vonatkozó számításokat;

c) megállapítja az 5.000 Ft-ot meg nem haladó összegű újítási díjat;

d) dönt az előreláthatóan 10.000 Ft-ot meg nem haladó költséggel járó újítási kísérletek szükségességéről;

e) elsőfokon eldönti a javaslatok szerzősége kérdésében támadt vitákat.

(7) A vállalati újítási megbízott

a) ellátja a javaslatok átvételével, azok közhírré tételével kapcsolatos teendőket és vezeti az újítási naplót;

b) előkészíti az ügyeket bizottsági tárgyalásra;

c) felvilágosítást ad a munkavállalóknak újítási kérdésekben;

d) műszaki segítséget (rajzok, leírások stb.) biztosít a javaslatok kidolgozásához, a vállalat vezetője által kijelölt szakembereket bevonja a kidolgozás munkájába;

e) figyelemmel kíséri az elsőfokon elintézett javaslatok sorsát és az esetleges fennakadásokról szükség esetén jelentést tesz a vállalat vezetőjének, illetőleg a felettes újítási bizottságnak;

f) számon tartja a megvalósított újítások gazdasági eredményét és az újítási díjak kifizetését;

g) közreműködik a vállalat műszaki fejlesztési tervének összeállításában és az újítási feladattervek kidolgozásának irányításával elősegíti annak megvalósítását;

h) kezdeményezi és elősegíti újítási és észszerűsítési csoportok alakítását;

i) tapasztalatcsere céljára eljuttatja a bevált újítások leírását a felettes szervhez, általánosan bevezethető újítások leírását, ezenkívül a Műszaki Dokumentációs Központ is, gondoskodik a vállalatnál a tapasztalatcsere révén beérkező anyag megfelelő hasznosításáról;

j) értesítést küld az átvett újításokról az újítóhoz és azokhoz a szervekhez, amelyektől az újítás származik;

k) bejelenti, az elsőbbség biztosítására, az Országos Találmányi Hivatalnál azokat a javaslatokat, amelyek az újítási bizottság véleménye szerint találmánynak tekinthetők.

(8) A vállalati újítási megbízott saját és az újítási bizottság működéséről és az újító tevékenység eredményeiről havonta összefoglaló jelentést készít a vállalat vezetője és a felettes szerv újítási megbízottja részére.

Újítási ügyek intézése közületi szerveknél.

16. §.

(1) Azokra az állami költségvetés terhére fenntartott közületi szervekre, amelyeknél az alkalmazottak létszáma eléri a 20 főt, a 15. § rendelkezéseit értelemszerűen alkalmazni kell.

(2) A közületi szerv újítási bizottságának elnöke a közületi szerv vezetője, vagy kiküldöttje.

Összeférhetetlenség.

17. §.

A javaslattevő újítási javaslatának ügyében sem az újítási bizottság tagjaként, sem újítási megbízottként (előadóként) nem járhat el.

III. FEJEZET.

Eljárási szabályok.

Újítási javaslatok bejelentése.

18. §.

(1) Az újítást annak a szervnek az újítási megbízottjánál kell benyújtani, amely annak megvalósítására az újítás tárgyánál fogva elsősorban hivatott. Több szervnél történő előterjesztés esetén a benyújtáskor meg kell jelölni mindazokat a szerveket, amelyeknél az újítást már bejelentették.

(2) A javaslattevő nevét, a javaslat tárgyát és benyújtásának időpontját az újítási megbízott az újítási naplóban (20. §.) feljegyzi és erről a javaslattevőnek az újítási naplóban való bejegyzés sorszámaival ellátott elismervényt ad, amin feltünteti a javaslat tárgyát. A szóbeli bejelentésről az újítási megbízott jegyzőkönyvet vesz fel és annak másolatát a javaslattevőnek azonnal átadja.

(3) Ha többen közös javaslatot jelentenek be, valamennyiük nevét be kell vezetni az újítási naplóba, valamennyiüknek külön elismervényt kell

adni és azok mindegyikén fel kell tüntetni a társszerzők nevét.

(4) Ha a termelési vagy egyéb műhelyértekezleten elhangzott javaslat újításnak minősülhet, azt a javaslattevő, vagy a helyi szakszervezeti csoport kívánságára az újítási megbízott bevezeti az újítási naplóba. Ilyen esetben az újítás bejelentésének időpontja az értekezlet napja lesz.

(5) Az előbbi bekezdésekben foglalt rendelkezések nem érintik az újítónak azt a jogát, hogy az Országos Találmányi Hivatalnál szerzői tanúsítvány kiadását kérje.

Az újítás szerzője.

19. §.

(1) Az újítás szerzőjének, az ellenkező bizonyításáig azt kell tekinteni, aki a javaslatot először jelentette be.

(2) Az újítás társszerzői azok, akik valamely feladat megoldásában egyidőben, vagy egymást követően résztvettek. Az újítási bizottság társszerzőül ismerhet el olyan személyt, aki az általa kitűzött feladat megoldásának eszközét és módját ugyan részletesen nem adja meg, de a megoldás részletes kidolgozásához lényeges elvi, vagy gyakorlati iránymutatással hozzájárult.

(3) Az újítás szerzőségét nem lehet átruházni.

(4) Az újítói szerzői jogokat és a díjigényt az újítás megvalósításától számított egy éven belül kell érvényesíteni.

Újítási napló.

20. §.

(1) Minden újítási megbízott, illetőleg minisztériumi újítási osztály (csoport, előadó) újítási naplót köteles vezetni, amelyet a vállalat, illetőleg a közületi szerv vezetője hitelesít. A napló oldalait számozni kell. Abból lapokat kitépni vagy abban feljegyzéseket olvashatatlaná tenni nem szabad.

(2) Az újítási naplóba való bevezetés nem biztosítja az elsőbbséget a szerzői tanúsítvánnyal, vagy a szabadalmi bejelentéssel járó jogok megszerzésére. E jogok megszerzésére továbbra is az Országos Találmányi Hivatalhoz, a fennálló jogszabályok szerint tett bejelentés szükséges.

(3) Az újítási napló egységes formáját az Országos Találmányi Hivatal állapítja meg.

Az újító jogai és kötelessége.

21. §.

(1) Az újítási bizottság az újítási megbízott útján köteles gondoskodni az újító jogainak biztosításáról, elsősorban arról, hogy a találmánynak minősíthető újítások szabályszerű bejelentése az Országos Találmányi Hivatalnál időben megtörténjen.

(2) Az újítási javaslat tartalmát mindaddig nem szabad nyilvánosságra hozni, amíg a javaslat elfogadásáról végérvényesen nem döntöttek; ha pedig az újítási bizottság a javaslatnak találmányként való bejelentését határozta el, a javaslat tartalmát mindaddig nem szabad nyilvánosságra hozni, amíg azt az Országos Találmányi Hivatal közzé nem tette, vagy a nyilvánosságra hozatalra törvényes jogkörében engedélyt nem adott.

(3) Az újító számára lehetőséget kell nyújtani arra, hogy a javaslatának sorsát mindvégig figyelemmel kísérje. Ezért az ügyet intéző újítási megbízott vagy előadó az ügyintézésnek bármely szakaszában a javaslattevőnek újítási ügyében köteles tájékoztatást adni, sőt ügyének tárgyalására meg kell hívni. Ha az újítás ügyét más újítási szervhez teszik át, arról az újítót értesíteni kell. Ugyancsak értesíteni kell az újítót arról, ha újítását tapasztalatcsere során, vagy más módon más üzemben (közületi szervnél) is bevezetik.

(4) Az újító köteles a maga részéről a szükséghez mérten elősegíteni újítása megvalósítását és a kivitelezésben, a mintadarab elkészítésében, valamint a bevezetéshez szükséges munkálatokban, az azokat lebonyolító szerv felhívására közreműködni.

(5) Az illetékes újítási szerv határozata alapján leszállítható az újítási díja annak az újítónak, aki elfogadható ok nélkül kötelességének teljesítése alól kivonja magát és ezáltal megnehezíti az újítás megvalósítását.

Az újítási javaslat tárgyának kifüggesztése.

22. §.

(1) Az újítási megbízott a nála bejelentett, vagy a tapasztalatcsere útján hozzá érkező javaslatok tárgyát, a javaslattevő nevének és a bejelentés időpontjának feltüntetésével a vállalat (közületi szerv) hirdető tábláján, vagy az üzem (hivatal) erre alkalmas helyén 8 napra kifüggeszti és ennek idő-

pontját az újítási napló „megjegyzés” rovatába bejegyzi. A kifüggesztéshez a vállalat (közületi szerv) vezetőjének előzetes jóváhagyása szükséges. A kifüggesztett szöveg nem tartalmazhat utalást az újító által javasolt megoldásra.

(2) A kifüggesztett javaslatra a szerzőség tekintetében bárki észrevételt tehet. A szóban bejelentett észrevételeket az újítási megbízott jegyzőkönyvbe foglalja. Az észrevételekre az újítási napló megjegyzési rovatában utalni kell. Az észrevételeket a javaslat tárgyalásakor az újítási bizottság elé kell terjeszteni.

(3) A honvédelmi érdekű javaslatokat nem szabad közhírré tenni. Az illetékes miniszter vagy az Országos Találmányi Hivatal népgazdasági érdekből más természetű újítások bizalmas kezelését is elrendelheti. Erről az újítót azonnal értesíteni kell.

Az újítási javaslat elbírálása.

23. §.

(1) A javaslatot az újítási megbízott haladéktalanul a vállalat (közületi szerv) vezetője elé terjeszti. A vezető nyolc napon belül nyilatkozni köteles, hogy az újítást kipróbálásra vagy megvalósításra a maga részéről elfogadja-e. E nyilatkozattal egyidejűleg a vállalat (közületi szerv) vezetője írásban közli az újítási megbízottal számításait az egy éven belül várható gazdasági eredményről és véleményét az újítással kapcsolatos egyéb előnyökről.

(2) Az újítási megbízott a vállalat (közületi szerv) vezetője által elfogadott javaslatokat is köteles az újítási bizottság tudomására hozni. Ha a vezető nyolc nap alatt nem nyilatkozik, az újítási bizottság határoz a javaslat elfogadása, vagy elutasítása felől.

(3) A javaslat elfogadása esetén az újítási bizottságnak határozatában ki kell mondania, hogy

- a) a javaslatot csak kipróbálásra fogadja el;
- b) a javaslatot elfogadja és annak elfogadása helyén bevezetését lehetségesnek és szükségesnek tartja;
- c) a javaslatot azzal fogadja el, hogy annak tapasztalatcsere útján szélesebb körben való bevezetését is szükségesnek tartja;
- d) a javaslatot azzal fogadja el, hogy annak találmányként az Országos Találmányi Hivatalnál bejelentését is indokoltnak tartja.

(4) A javaslat elutasítása esetén a határozatban meg kell jelölni az elutasítás részletes indokát (a javaslat nem újítás, már bejelentett újítás, nem valósítható meg, a javaslat az előterjesztés helyén nem valósítható meg, illetőleg nem időszerű, stb.).

(5) Abban az esetben, ha az újítási bizottság a javaslat megvalósítását az elfogadás helyén lehetségesnek vagy időszerűnek nem tartja, a határozatról haladéktalanul értesíteni kell a felettes újítási szervet, utóbbi esetben a megvalósítás lehetséges időpontjának megjelölésével.

(6) A vállalat (közületi szerv) vezetőjének vagy más vezető beosztásban dolgozó alkalmazottjának javaslatát az újítási megbízott közvetlenül a felettes szerv újítási bizottságához terjeszti fel az elfogadás tárgyában hozandó döntés végett.

Az újítási javaslat megvalósítása.

24. §.

(1) A kipróbálásra elfogadott javaslatot egy hónap alatt ki kell próbálni. Ha ez elháríthatatlan okból nem lehetséges, a vállalat (közületi szerv) vezetője a kipróbálás várható időpontjáról a javaslattevőt az újítási megbízott útján értesíti.

(2) Ha az újítás kiállja a próbát, a vállalat (közületi szerv) vezetője köteles annak megvalósítását a vállalati tervben foglalt feladatok szem előtt tartásával, mielőbb megkezdeni. A vezető a megvalósítás várható időpontjáról az újítót és az újítási bizottságot az újítási megbízott útján értesíti.

(3) Az újítási megbízott havonként jelentést köteles tenni a közvetlen felettes újítási szervnek az elfogadott, de meg nem valósított újításokról.

Elfogadott újítások megvalósításának biztosítása.

25. §.

(1) Az újítási megbízott 15 nap alatt köteles jelentést tenni a közvetlen felettes szervnek abban az esetben, ha az elfogadott újítás 30 napon belül történő megvalósítása a javaslatot elfogadó vállalatnál (közületi szervnél) kísérletezési lehetőség hiányában vagy más okból nem biztosítható.

(2) A közvetlen felettes szerv az (1) bekezdésben, illetőleg a 24. § (3) bekezdésében említett jelentés alapján

- a) a szükséges kísérletek elvégzésére a kísérleti műhelyek (31. §) egyikét, vagy irányítása alatt működő más alkalmas vállalatot jelölhet ki, illetőleg elrendelheti a kísérletek gyorsított elvégzését;

b) a mintadarab (ú. n. prototípus) elkészítésére az a) alatt említett műhelyek, vagy vállalatok egyikét utasíthatja, illetőleg elrendelheti, hogy a mintadarab elkészítésére megrendelést kell feladni nem a felügyelete alatt működő alkalmas vállalatnak, vagy az Újításokat Kivitelező Vállalatnak.

(3) Ha a közvetlen felettes szerv a szükséges kísérleteknek üzemben belüli gyorsított kísérletezését rendelte el, a vállalat vezetője a vállalat kijelölt munkavállalóit a kísérletezésben való részvételre utasíthatja. Az ilyen munkavállalók számára a 32. § (1) és (3) bekezdésében említett keret terhére biztosítani kell a megelőző munkabeosztásban az utolsó hónapon belül elért átlagkeresetet. A gyorsított kísérletezéshez szükséges esetleges túlóráztatást újítás bevezetéséhez szükséges kísérletezés címén kell az említett keret terhére elszámolni és az nem terheli a vállalat túlóra keretét.

(4) Az újítás megvalósítását célzó kísérleteket, illetőleg a mintadarab elkészítését az újítást elfogadó üzemben, illetőleg a kísérletezés céljára kijelölt alkalmas vállalatnál terven felüli teljesítményként kell figyelembe venni.

(5) A kísérletezést, illetőleg a mintadarab legyártását a munka kiírása, az árvetés és a megrendelések feladása szempontjából saját vállalkozásban (saját regiben) végzett munkaként kell kezelni.

Elismerés az újítónak.

26. §.

(1) Minden elfogadott és megvalósított újítás szerzőjének (társ szerzőinek) újítói tanusítványt kell adni. A tanusítványt annak a vállalatnak (közületi szervnek) a vezetője adja ki, amely az újítást legelőször megvalósította.

(2) Az illetékes miniszter az egész népgazdaságra kiható jelentőségű újítás szerzőjének — az érvényben levő rendelkezések szerint — az Országos Találmányi Hivatal előzetes hozzájárulásával sztahanovista oklevelet adhat.

(3) Az újítói tanusítvány egységes mintáját az Országos Találmányi Hivatal állapítja meg.

(4) Az újító munkakönyvébe be kell vezetni elfogadott újításának tárgyát — társújítás esetén a szerzőség arányát — és a számára kifizetett újítási díj összegét.

Az újító díjazásának megállapítása.

27. §.

(1) A díjazást a vállalat (közületi szerv) vezetőjének a várható gazdasági eredményre vonatkozó közlése és az újítás egyéb előnyeinek mérlegelése alapján a 3—5. §-okban foglalt rendelkezések szerint kell megállapítani.

(2) Ha a díj megállapítása, annak összege miatt felsőbb újítási szerv jogkörébe tartozik, a díjazásra vonatkozó számításokat az illetékes szervhez kell felterjeszteni. Ugyanígy kell eljárni abban az esetben is, ha az újítási javaslat felelős vezetőtől, vagy más vezető beosztásban dolgozó újítótól származik.

(3) Ha az újítási díjak, annak összegére tekintettel felsőbbfokú újítási szervnek kell jóváhagynia, a jóváhagyás előtt is folyósítható az újítási díjból olyan összeg, amelynek újítási díjként megállapítására az alsóbbfokú újítási szerv jogosult.

Újítási költségek elszámolása.

28. §.

(1) Azok a vállalatok, amelyek az általános kötelező szakmai számlakeretek alapján vezetnek könyveiket, az újításokkal kapcsolatos összes költségeket az Országos Számviteli Bizottság határozatának megfelelően kötelesek elszámolni.

(2) Az (1) bekezdés hatálya alá nem tartozó vállalatok az újításokkal kapcsolatos költségeket azon a számlán kötelesek elszámolni, amelyen az újítás megvalósítása következtében a gazdasági eredmény (megtakarítás) mutatkozik.

(3) Közületi szerveknél megvalósított újítások költségeit a közületi szerv költségvetésének terhére kell fedezni.

Jogorvoslat újítási ügyekben.

29. §.

(1) Az újítás elfogadása és az újítási díj megállapítása tárgyában hozott határozat ellen a tudomásul vételtől számított 30 napon belül fellebbezni lehet a közvetlen felettes újítási bizottsághoz (10. §). A fellebbezést annál az újítási szervnél kell benyújtani, amely a megtámadott határozatot hozta.

(2) A másodfokú határozat ellen jogorvoslatnak csak akkor van helye, ha a másodfokon az elsőfokú döntést megváltoztatták, az újítási javaslatot azonban végérvényesen csak minisztériumi újítási szerv utasíthatja el. Ezek a rendelkezések nem érintik az újítónak azt a jogát, hogy az általa

sérelmezett bármilyen határozat ellen panasszal fordulhat az Országos Találmányi Hivatalhoz.

(3) A jogorvoslat tárgyalására az érdekelt újítót meg kell hívni. Szükséghez képest meg lehet hívni az elsőfokon eljáró újítási megbízottat is.

IV. FEJEZET.

Az újító tevékenység tervszerű fejlesztése.

Újítási feladattervek kidolgozása.

30. §.

(1) Minden olyan vállalatnál, amely műszaki fejlesztési éves, illetőleg operatív terveket köteles készíteni, az egyes tervidőszakokra újítási feladattervet kell kidolgozni.

(2) Az újítási feladatterv célja a műszaki fejlesztési tervből folyó azoknak a feladatoknak a kitűzése (pl. a szűk keresztmetszet megszüntetése, belső anyagmozgatás észszerűsítése, ügyintézés gyorsítása, stb.), amelyeknek az újítók közreműködésével való megoldása elsősorban kívánatos.

(3) Az újítási feladattervet a műszaki fejlesztési terv alapján a vállalat műszaki vezetőjének irányítása alatt kell kidolgozni, az újítási megbízott közreműködésével. A tervet az újítási bizottság köteles letárgyalni, s arra vonatkozóan javaslatokat tehet. A feladattervet a vállalatvezető hagyja jóvá. A jóváhagyott feladattervet a bejelentett újítási javaslatok módjára közhírré kell tenni. (22. §.)

Kísérleti műhelyek és telepek.

31. §.

(1) Egyes termelési (gazdasági) főosztályok irányítása alatt működő üzemeknél a szükség szerinti számú kísérleti műhelyt kell létesíteni. A kísérleti műhelyek felállításának sorrendjét és időpontját az illetékes miniszter a pénzügyminiszterrel egyetértésben és a Szakszervezetek Országos Tanácsa, valamint a Műszaki Fejlesztési Hivatal meghallgatásával állapítja meg.

(2) A minisztériumok termelési (gazdasági) főosztályai iparáganként (szakmai áganként) kötelesek kijelölni azokat a vállalatokat, amelyek újítások kikísérletezésére alkalmasak. Ezek az üzemek — az irányító szerv esetenként hozott határozata alapján — kötelesek a kijelölt újítási javaslatok megvalósításához szükséges kísérleteket saját üzemből elvégezni.

(3) A kísérleti műhelyek fenntartásának költségeit az illetékes minisztérium költségvetésében biztosított külön keret terhére kell fedezni.

(4) Az újító kérésére lehetőség szerint módot kell adni arra, hogy — munkaidőn kívül — az üzemi berendezés felhasználásával, újítási javaslatával kapcsolatban kísérleteket folytathasson. Az ily módon végzett munka után az újító munkabérré igényt nem tarthat.

Újítások kikísérletezésének és bevezetésének költségei, újítási díjelőleg.

32. §.

(1) Az újítási javaslatok kikísérletezésére és bevezetésére havonta fordított összeg nem haladhatja meg a munkavállalók részére kifizetett évi összes munkabér egy hónapra kiszámított átlagának 0.5 %-át.

(2) Az újítónak az (1) bekezdésben megállapított költségkeret terhére meg lehet téríteni olyan kísérleti költségeit, amelyek az újítási javaslat felajánlása előtt annak kidolgozásával kapcsolatosan merültek fel, feltéve, hogy ezek a vállalatot (közületi szervet) terhelő kísérleti költségeket csökkentik. A megtérítés kérdésében az újítási bizottság javaslata alapján a vállalat (közületi szerv) vezetője határoz.

(3) Ha a kísérletnek, a mintadarab elkészítésének, illetőleg az újítás bevezetésének költségei az (1) bekezdésben említett keretből nem fedezhetők, a vállalat erre a célra a munkabérek további 1 %-ának megfelelő összeget a felettes szerv esetenként adott, vagy keret-engedélyével, illetőleg utasítására felhasználhat.

(4) Ha az újítás, illetőleg az annak megvalósítására folytatott kísérletek egyazon minisztérium irányítása alatt álló több szakmai ágat érintenek, az illetékes minisztérium a 31. § (3) bekezdésében említett külön keret terhére a szükséges költségeket rendelkezésre bocsáthatja. A több népgazdasági ágat érintő kísérletekhez szükséges költségeket költségvetési hitelkeretének terhére az Országos Találmányi Hivatal bocsáthatja rendelkezésre. Az ilyen költségtámogatás iránti kérelmet a felettes újítási szerv útján kell előterjeszteni.

(5) Különösen indokolt esetben az Országos Találmányi Hivatal a jelen §-ban meghatározott eseteken felül is vállalhatja a kísérleti költségeket.

(6) Az (1) bekezdésben említett költségkeretet a tapasztalatcserével, az újítási mozgalom fejlesztésével és népszerűsítésével kapcsolatos költségek (újító körök fenntartási költségei, szaklapok beszerzési költségei stb.) fedezésére is fel lehet használni.

(7) A jelen szakasz rendelkezéseit nem lehet alkalmazni az önálló kutatási szerveknél (kutató intézeteknél, központi kutatási laboratóriumokban, kutatási bizottságoknál) az országos tudományos kutatási terv alapján folytatott kutatások és kísérletek költségeinek fedezése tekintetében.

(8) Országos jelentőségű újításoknál, amelyek kikísérletezése hosszabb időt igényel, az Országos Találmányi Hivatal indokolt esetben a valószínű újítási díj 10%-áig terjedő előleget folyósíthat a javaslattevőnek. Az előleget az újítási díjból le kell vonni, viszont a megvalósítás elmaradása esetén nem kell visszafizetni.

Tapasztalatcsere megszervezése.

33. §.

(1) Az újítási megbízott minden olyan újítást, újonnan felmerült üzemi tapasztalatot, korszerű termelési stb. módszert, amely az újítási bizottság megítélése szerint más vállalatoknál (közületi szervnél) is megvalósítható, a felettes újítási szerv újítási megbízottjával közölni köteles. A tapasztalati anyagot a felettes újítási szerv újítási megbízottja 15 nap alatt eljuttatja az irányítása alatt működő érdekelt vállalatok (közületi szervek) újítási megbízottaihoz, továbbá újító és élmunkás körükhöz.

(2) Ha a tapasztalati anyag szélesebb körben is felhasználható, azt a tapasztalatcserét irányító felettes újítási szervnek (irányító szerv, illetőleg minisztérium újítási szervének) és az újítás bevezetéséhez szükséges teljes anyaggal (műleírás, rajzok stb.) az erre a célra rendszeresített úrlapon a Műszaki Dokumentációs Központnak is meg kell küldeni.

(3) Az (1) és (2) bekezdés rendelkezéseit alkalmazni kell a tapasztalatcsere keretében még nem hasznosított, de erre alkalmasnak látszó régi tapasztalati anyagra is.

(4) A vállalatok (közületi szervek) újítási megbízottja köteles a felettes újítási szerv által megküldött tapasztalati anyagot az újítási naplóba egyenként, az egyéb úton beérkező anyagot pedig összesítve bevezetni és annak felhasználása érdekében a 22. § és a következő §-ok rendelkezései szerint eljárni.

(5) A Műszaki Dokumentációs Központ köteles a műszaki tapasztalatcsere alkalmas anyag szakmák szerinti nyilvántartásba vételéről és közzétételéről az újítások lényeges tartalmát ismertető kivonatok szélküldésével gondoskodni, illetőleg az egyes újítások bevezetéséhez szükséges teljes

anyagot az állami vállalatoknak, kívánságukra rendelkezésre bocsátani. A vállalatok (közületi szervek) újítási megbízottai a közzétett anyagból a vállalatnál (közületi szervnél) megvalósíthatókat az újítási bizottság elé terjesztik. Ha az ilyen tapasztalati anyag megvalósításra kerül, erről a Műszaki Dokumentációs Központot és az újítót értesíteni kell.

(6) A tapasztalatcsere során az állami titok megőrzésére vonatkozó szabályokat be kell tartani.

Az újítási mozgalom eredményeinek beépítése a műszaki fejlesztési tervébe.

34. §.

(1) Azoknak az újításoknak a bevezetését, amelyek az egyes szakmai ágazatok, illetőleg népgazdasági ágazatok egészét vagy azok szélesebb körét érintik, a szakmai ágazat, illetőleg a népgazdasági ágazat műszaki fejlesztési tervében elő kell írni.

(2) A vállalatok éves és negyedéves műszaki fejlesztési terveibe az (1) bekezdésben említett újításokon felül azoknak az újításoknak a bevezetését is be kell építeni, amelyeket a vállalatnál a megelőző tervidőszakban elfogadtak.

(3) A műszaki fejlesztési tervekben szereplő újítások bevezetésével kapcsolatos beruházásokat az érdekelt népgazdasági (szakmai) ágazat, illetőleg a vállalat beruházási tervébe be kell állítani.

(4) A minisztériumi termelési (gazdasági) főosztályok és az irányító szervek kötelesek gondoskodni arról, hogy az olyan újítást, újonnan felmerült üzemi tapasztalatot, korszerű termelési stb. módszert, amely azt első ízben megvalósító vállalaton kívül más vállalatoknál is alkalmazható, az érdekelt összes vállalatoknál haladéktalanul bevezessék.

(5) Az Országos Tervhivatal elnöke az illetékes miniszterrel egyetértésben az egyes újítások találmányok, korszerű termelési stb. módszerek bevezetését a népgazdaság meghatározott körében rendelettel is kötelezővé teheti. A rendelettel kötelezően bevezetett újításokról, találmányokról, korszerű termelési stb. módszerekről a Műszaki Fejlesztési Hivatal jegyzéket vezet.

Önálló üzem létesítése újítás megvalósítására.

35. §.

(1) Ha valamely kötelező, bevezetésre alkalmasnak látszó újítás, találmány, korszerű termelési stb. módszer kipróbálása, a mintadarab legyártása, illetőleg a sorozatgyártáshoz szükséges szerszámzat

elkészítése teljes üzem vagy önálló üzembrész felállítását teszi szükségessé, az Országos Találmányi Hivatal, az Országos Tervhivatal elnökének hozzájárulásával a szükséges költségeket esetenként 300.000 Ft-ot meg nem haladó összeg erejéig, költségvetési hitelkeretének terhére az illetékes miniszternek rendelkezésére bocsáthatja.

(2) Amennyiben az újítás kipróbálása, a mintadarab legyártása, illetőleg a sorozatgyártáshoz szükséges szerszámzat elkészítése az egész népgazdaság szempontjából jelentőséggel bír, az Országos Találmányi Hivatal javasolhatja a szükséges költségek fedezésére beruházási hitelkeret megállapítását.

Kutató, tervező munkakörben dolgozók újításai.

36. §.

(1) A jelen rendelet azokra az újítókra, akik munkaviszonyuk, vagy megbízásuk alapján új eljárások, tervek kidolgozására, illetőleg ezek ellenőrzésére, módosítására, vagy javítására szerződtek (tudományos kutatók, tervezők stb.) ebben a szakaszban szabályozott eltérésekkel kell alkalmazni.

(2) A jelen szakasz hatálya alá eső javaslatok szerzőjét — javaslatának elfogadása esetén — a felügyeletet gyakorló miniszter, az általa létesített külön alap terhére jutalomban részesítheti.

(3) A jutalom mértékét a gazdasági vagy más hasznos eredmény és a javaslat szakmai értékének figyelembevételével, az illetékes újítási bizottság javaslatára, a felügyeletet gyakorló miniszter állapítja meg. Az újítási bizottság csak olyan újítás jutalmazását javasolhatja, amely a javaslattevő munkakörében megkívánható átlagos teljesítményt felülmúlja. Az újítási bizottságnak a javaslat elfogadása és jutalmazásra javasolás tárgyában döntő ülésére a megvalósítás tárgyában illetékes miniszter képviselőjét meg kell hívni. A miniszternek a jutalmazás tárgyában hozott határozata ellen 30 nap alatt az Országos Találmányi Hivatalhoz lehet fellebbezni.

(4) A jelen szakasz szerint jutalmazható az a dolgozó is, aki a javaslat eredményes kidolgozásában közvetlen irányító tevékenységet ugyan nem fejtett ki, de segítő, támogató tevékenységével abban közreműködött.

(5) A jutalom, indokolt esetben, a javaslat megvalósításától, illetve a megvalósítás időpontjától függetlenül is megállapítható és kifizethető.

(6) A jelen szakasz hatálya alá eső javaslattevőkre a 26. § rendelkezéseit változatlanul alkalmazni kell. A rendelet teljes egészében alkalmazható oly javaslatok esetén, melyek a munkaviszonnyal, illetve a megbízással közvetlen kapcsolatban nem állanak.

V. FEJEZET.

Ügyviteli egyszerűsítési javaslatok ügyeinek intézése.

A javaslatok jutalmazása.

37. §.

(1) Az elfogadott és bevezetett ügyintézési egyszerűsítési javaslatok előterjesztőit — egy éven belül többször is — jutalomban lehet részesíteni.

(2) A jutalom összege 100.— Ft-tól 5.000 Ft-ig terjedhet. Az 500 Ft-ot meghaladó összegű jutalmat csak a javaslat tárgya szerint illetékes miniszter jóváhagyásával lehet folyósítani még az esetben is, ha a javaslat elbírálására és a jutalom megállapítására a javaslat helyi jellegénél fogva valamely alsóbb szerv vezetője illetékes.

(3) A jutalom összegének megállapításánál figyelembe kell venni:

- a) az elért megtakarítás nagyságát,
- b) a megvalósítás következtében előálló ügyviteli egyszerűsítés, valamint az ügyvitel meggyorsulásának mértékét,
- c) azt, hogy a javaslat mennyiben haladja meg a javaslattevő munkaköri beosztásából folyó hivatali kötelességét.

A javaslatok elbírálása.

38. §.

(1) A javaslatok elbírálására általában közvetlenül annak a szervnek vezetője jogosult, amely szerv ügyvitelének, vagy szervezetének megjavítására irányul a javaslat. Ez esetben az illetékes vezető megállapítja a jutalom mértékét és a javaslat bevezetéséről saját hatáskörében gondoskodik. A megállapítás ellen jogorvoslatnak nincs helye.

(2) Olyan javaslat esetében, amely országos érvényű jogszabállyal vagy egyéb rendelkezéssel megállapított eljárás vagy szervezet megjavítását célozza, az elbírálásra, jutalmazásra és bevezetésre a javaslat tárgya szerint illetékes legfelsőbb országos szerv vezetője jogosult (miniszter vagy főhivatal vezetője).

(3) Alsófokú államigazgatási szerv belső szervezetének vagy munkájának megjavítására irányuló javaslat elbírálására és bevezetésére a felettes kö-zépfokú államigazgatási szerv vezetője az illetékes. A járási, városi vagy községi tanácsok munkájára vonatkozó javaslatot a megyei tanács végrehajtó-bizottságának elnöke bírálja el. A belügyminiszter egyes városok végrehajtóbizottságának elnökeit felhatalmazhatja arra, hogy a vezetésük alatt álló hivatalok munkájával kapcsolatos javaslatok bevezetése és elbírálása tekintetében döntsenek.

A javaslatok előterjesztése.

39. §.

(1) Észszerősítési javaslatot bármely államigazgatási szervnél vagy állami vállalatnál elő lehet terjeszteni.

(2) A javaslatok elbírálására jogosult szerveknél (vállalatoknál) az észszerősítési javaslatok ügyeit az újítási megbízott, illetőleg, ha a dolgozók létszámánál fogva újítási bizottság és újítási megbízott nem működik — a kijelölt észszerősítési megbízott intézi. Az észszerősítési megbízott köteles észszerősítési naplót vezetni. A napló oldalait számozni kell. A naplóból lapokat kitépni vagy abban feljegyzéseket olvashatatlaná tenni nem szabad.

(3) A benyújtott javaslatot az annak elbírálására illetékes szervnél a beérkezés sorrendjében vagy az újítási naplóba, vagy — ha ilyent nem vezetnek — az észszerősítési naplóba kell bevezetni.

(4) Több szervnél történő előterjesztés esetén meg kell nevezni mindazokat a szerveket, amelyeknél az észszerősítést már bejelentették.

Az észszerősítés szerzője.

40. §.

(1) Az észszerősítési javaslat szerzőjének — az ellenkező bizonyításáig — azt kell tekinteni, akinek a javaslatát az újítási, illetőleg észszerősítési naplóba korábban vezették be.

(2) Több szervnél történt előterjesztés esetében az az időpont irányadó, amikor az újítási, illetőleg észszerősítési naplóba való bevezetés legelőször történt, még akkor is, ha utóbb a bevezetést eszközöző szerv saját illetékességének hiányát állapította meg.

Vegyes rendelkezések.

41. §.

(1) A javaslatért megállapított jutalom összege annak a szervnek költségvetését, illetőleg annak a

vállalatnak az igazgatói alapját terheli, amelynek vezetője a jutalmat megállapította.

(2) A megállapított jutalomösszegeket az államhatalmi és államigazgatási szerveknél az egyes szervek költségvetésében erre a célra biztosított hitelek terhére és csakis az így rendelkezésre álló keretnek erejéig lehet folyósítani.

(3) A javaslat elfogadása, visszautasítása, illetékes szervhez való áttétele és a jutalomösszeg megállapítása tárgyában meghozott határozat ellen rendes jogorvoslatnak nincs helye.

VI. FEJEZET.

Büntető és hatálybaléptető rendelkezések,

Büntető rendelkezések.

42. §.

(1) Amennyiben a cselekmény súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik:

a) büntettet követ el és három évig terjedhető börtönnel büntetendő, aki valamely újító újítási javaslatát jogtalanul eltulajdonítja, s ezt akár sajátmaga, akár más számára hasznosítja, vagy hasznosítani megkísérli; ugyanúgy kell büntetni azt is, aki valamely elfogadott újítás, tapasztalati anyag, új munkamódszer bevezetését szándékosan akadályozza, vagy akadályozni megkísérli, továbbá azt is, aki másnak az újítási javaslatát — bár a szerző beleegyezésével — sajátjaként (társszerzeményként) tünteti fel, vagy használja;

b) az előző pontban meghatározott cselekmény büntetése öt évig terjedhető börtön, ha a cselekményt, az újítási javaslattal kapcsolatban hivatali eljárásra kötelezett személy — ideértve az újítási megbízottat és az újítási bizottság tagjait, valamint az észszerősítési megbízottat is — vagy az követi el, aki az újítás tényleges szerzőjének hivatali, vagy üzemi előjárója;

c) büntettet követ el és egy évig terjedhető börtönnel büntetendő, aki az Országos Találmányi Hivatalnál szabadalmaztatás végett még be nem jelentett, illetőleg az Országos Találmányi Hivatal által közzé nem tett valamely találmányi javaslatot a feltaláló és az illetékes szerv engedélye nélkül nyilvánosságra hoz;

d) büntettet követ el és három évig terjedhető börtönnel büntetendő, aki valamely újítás díjazása alapjául szolgáló gazdasági eredmény kiszámításánál annak összegét szándékosan túlozza, vagy csökkenti, acélból, hogy ezáltal az újítót, vagy mást az állam megkárosításával jogtalan előnyhöz juttas-

son, vagy mást jogos díjigény érvényesítésében akadályozzon.

(2) Az (1) bekezdésben meghatározott rendelkezések nem érintik a cselekmény elkövetőjének az általa okozott kár megtérítésére vonatkozó kötelezettségét.

(3) A jelen rendeletben meghatározott bűncselekmények indítványra üldözendők. Indítványra jogosultak az Országos Találmányi Hivatal főtitkára és az újítás tárgya szerint illetékes miniszter. Ezért az ügyészi indítványokat és a büntető ítéleteket az Országos Találmányi Hivatalnak és az illetékes minisztérium újítási osztályának meg kell küldeni.

(4) Azzal szemben, aki a jelen rendelet végrehajtása során mulasztást vagy egyéb szabálytalanságot követ el — amennyiben cselekménye büntető rendelkezés alá nem esik — a 227/1950. (IX. 7.) M. T. számú rendelet alapján rendbírság kiszabásának van helye.

Hatálybaléptető rendelkezések.

43. §.

(1) E rendelet végrehajtásáról — az érdekelt miniszterekkel egyetértésben — az Országos Tervhivatal elnöke gondoskodik.

(2) A jelen rendeletet a hatálybalépésekor már folyamatban levő újítási ügyekben is alkalmazni kell.

(3) A jelen rendelet hatálybalépésével az újítási ügyek intézését szabályozó 151/1950. (V. 31.) M. T. számú és az államigazgatás észszerűsítésének előmozdításáról szóló 204/1950. (VIII. 11.) M. T. számú rendelet hatályát veszti.

Dobi István s. k., a minisztertanács elnöke.

A Magyar Népköztársaság Legfelsőbb Bírósága Elvi tanácsának határozatai

A Magyar Népköztársaság Legfelsőbb Bíróságának Elvi tanácsa

a Polgárijogi Határozatok Tára

I. kötetében 140., 141. és 143. szám alatt, II. kötetében 319. szám alatt, III. kötetében 503. és 536. szám alatt, V. kötetében 773., 775., 790. és 791. szám alatt és VII. kötetében 964. szám alatt felvett elvi határozatokat, valamint V. kötetében 780. szám alatt felvett 40. szám és 781. szám alatt felvett 41. számú jogegységi döntvényeket hatályon kívül helyezi.

A Magyar Népköztársaság Legfelsőbb Bíróságának Elvi tanácsa

a Polgárijogi Határozatok Tára

I. kötetében 30. szám alatt felvett 74. számú teljesülési határozatot a következő szöveggel tartja hatályban:

„Ingatlanra vonatkozó elidegenítési és terhelési tilalmat mindenkire kiterjedő hatállyal a telekkönyvben akkor lehet feljegyezni, ha ezt az ingatlannak élők közötti szerződés vagy halálesetre szóló rendelkezés alapján való átruházásával kapcsolatosan, azzal egyidejűleg, az átruházónak, vagy más meghatározott személynek az ingatlanra vonatkozó és a telekkönyvben feltüntetett joga biztosítására kéri.

Az ilyen feljegyzésnek a terhelés szempontjából az a hatálya, hogy az ingatlan állagára a jogosított beleegyezése nélkül jelzálogjogot sem ügyleti, sem végrehajtási úton bejegyezni nem lehet, még a tilalom kitörlésétől függő hatállyal sem.

Ugyanilyen hatálya van annak is, ha az elidegenítési és terhelési tilalmat a bejegyzés, jogi természetéből folyóan, magában foglalja.

Az ingatlan hasznaira azonban mind végrehajtási úton, mind egyébként, a tilalom feljegyzése esetében is helye van a jelzálogjog bejegyzésének.“

*

Az I. kötetben 37. szám alatt felvett elvi határozatot a következő szöveggel tartja hatályban:

„A szolgalmnak elbirtoklás útján való megszerzését akkor lehet megállapítani, ha valamely ingatlan tulajdonosa az elbirtokláshoz szükséges idő alatt olyan ismétlődő (huzamos) magatartást tanúsít, amelyből a szolgáló ingatlan tulajdonosa következtethette a szolgalm megszerzésére irányuló szándékot és ezt a magatartást túrte. Az ingatlanon 32 évet meghaladó időn keresztül történt pusztá átjárás ténye nem elegendő a szolgalm megszerzéséhez.“

A III. kötetben 428. szám alatt felvett elvi határozatot a következő szöveggel tartja hatályban:

„Ha valamely épület létesítésével a telek tulajdonosa saját telke határain túl épített, a szomszéd telek tulajdonosa csak abban az esetben követelheti a túlépítmény lebontását, ha a túlépítés ellen annak megkezdésekor, vagy később ugyan, de hátraczott formában és még olyan időpontban tiltakozott, amikor az abbahagyás még nem okozott az építkező részére jelentős kárt.

Ilyen feltétel mellett is csak a beépített telek-